

## **ЗАКОН**

### **О ПОТВРЂИВАЊУ КОНВЕНЦИЈЕ О ЗАШТИТИ ДЕЦЕ И САРАДЊИ У ОБЛАСТИ МЕЂУНАРОДНОГ УСВОЈЕЊА**

#### **Члан 1.**

Потврђује се Конвенција о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења, која је под окриљем Хашке конференције за међународно приватно право закључена у Хагу 29. маја 1993. године, у оригиналу на енглеском и француском језику.

#### **Члан 2.**

Текст Конвенције у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик гласи:

### **CONVENTION ON PROTECTION OF CHILDREN AND CO-OPERATION IN RESPECT OF INTERCOUNTRY ADOPTION**

(Concluded 29 May 1993)  
(Entered into force 1 May 1995)

The States signatory to the present Convention,

Recognizing that the child, for the full and harmonious development of his or her personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness, love and understanding,

Recalling that each State should take, as a matter of priority, appropriate measures to enable the child to remain in the care of his or her family of origin,

Recognizing that intercountry adoption may offer the advantage of a permanent family to a child for whom a suitable family cannot be found in his or her State of origin,

Convinced of the necessity to take measures to ensure that intercountry adoptions are made in the best interests of the child and with respect for his or her fundamental rights, and to prevent the abduction, the sale of, or traffic in children,

Desiring to establish common provisions to this effect, taking into account the principles set forth in international instruments, in particular the United Nations Convention on the Rights of the Child, of 20 November 1989, and the United Nations Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally (General Assembly Resolution 41/85, of 3 December 1986),

Have agreed upon the following provisions:

#### **CHAPTER I – SCOPE OF THE CONVENTION**

##### **Article 1**

The objects of the present Convention are:

a) to establish safeguards to ensure that intercountry adoptions take place in the best interests of the child and with respect for his or her fundamental rights as recognized in international law;

b) to establish a system of co-operation amongst Contracting States to ensure that those safeguards are respected and thereby prevent the abduction, the sale of, or traffic in children;

c) to secure the recognition in Contracting States of adoptions made in accordance with the Convention.

### **Article 2**

(1) The Convention shall apply where a child habitually resident in one Contracting State ("the State of origin") has been, is being, or is to be moved to another Contracting State ("the receiving State") either after his or her adoption in the State of origin by spouses or a person habitually resident in the receiving State, or for the purposes of such an adoption in the receiving State or in the State of origin.

(2) The Convention covers only adoptions which create a permanent parent-child relationship.

### **Article 3**

The Convention ceases to apply if the agreements mentioned in Article 17, sub-paragraph c, have not been given before the child attains the age of eighteen years.

## **CHAPTER II – REQUIREMENTS FOR INTERCOUNTRY ADOPTIONS**

### **Article 4**

An adoption within the scope of the Convention shall take place only if the competent authorities of the State of origin:

a) have established that the child is adoptable;

b) have determined, after possibilities for placement of the child within the State of origin have been given due consideration, that an intercountry adoption is in the child's best interests;

c) have ensured that

(1) the persons, institutions and authorities whose consent is necessary for adoption, have been counselled as maybe necessary and duly informed of the effects of their consent, in particular whether or not an adoption will result in the termination of the legal relationship between the child and his or her family of origin,

(2) such persons, institutions and authorities have given their consent freely, in the required legal form, and expressed or evidenced in writing,

(3) the consents have not been induced by payment or compensation of any kind and have not been withdrawn, and

(4) the consent of the mother, where required, has been given only after the birth of the child; and

d) have ensured, having regard to the age and degree of maturity of the child, that

(1) he or she has been counselled and duly informed of the effects of the adoption and of his or her consent to the adoption, where such consent is required,

- (2) consideration has been given to the child's wishes and opinions,
- (3) the child's consent to the adoption, where such consent is required, has been given freely, in the required legal form, and expressed or evidenced in writing, and
- (4) such consent has not been induced by payment or compensation of any kind.

#### **Article 5**

An adoption within the scope of the Convention shall take place only if the competent authorities of the receiving State:

- a) have determined that the prospective adoptive parents are eligible and suited to adopt;
- b) have ensured that the prospective adoptive parents have been counselled as may be necessary; and
- c) have determined that the child is or will be authorized to enter and reside permanently in that State.

### **CHAPTER III – CENTRAL AUTHORITIES AND ACCREDITED BODIES**

#### **Article 6**

(1) A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention upon such authorities.

(2) Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

#### **Article 7**

(1) Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their States to protect children and to achieve the other objects of the Convention.

- (2) They shall take directly all appropriate measures to:
  - a) provide information as to the laws of their States concerning adoption and other general information, such as statistics and standard forms;
  - b) keep one another informed about the operation of the Convention and, as far as possible, eliminate any obstacles to its application.

#### **Article 8**

Central Authorities shall take, directly or through public authorities, all appropriate measures to prevent improper financial or other gain in connection with an adoption and to deter all practices contrary to the objects of the Convention.

#### **Article 9**

Central Authorities shall take, directly or through public authorities or other bodies duly accredited in their State, all appropriate measures, in particular to:

- a) collect, preserve and exchange information about the situation of the child and the prospective adoptive parents, so far as is necessary to complete the adoption;
- b) facilitate, follow and expedite proceedings with a view to obtaining the adoption;
- c) promote the development of adoption counselling and post-adoption services in their States;
- d) provide each other with general evaluation reports about experience with intercountry adoption;
- e) reply, in so far as is permitted by the law of their State, to justified requests from other Central Authorities or public authorities for information about a particular adoption situation.

#### **Article 10**

Accreditation shall only be granted to and maintained by bodies demonstrating their competence to carry out properly the tasks with which they may be entrusted.

#### **Article 11**

An accredited body shall:

- a) pursue only non-profit objectives according to such conditions and within such limits as may be established by the competent authorities of the State of accreditation;
- b) be directed and staffed by persons qualified by their ethical standards and by training or experience to work in the field of intercountry adoption; and
- c) be subject to supervision by competent authorities of that State as to its composition, operation and financial situation.

#### **Article 12**

A body accredited in one Contracting State may act in another Contracting State only if the competent authorities of both States have authorized it to do so.

#### **Article 13**

The designation of the Central Authorities and, where appropriate, the extent of their functions, as well as the names and addresses of the accredited bodies shall be communicated by each Contracting State to the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law.

### **CHAPTER IV – PROCEDURAL REQUIREMENTS IN INTERCOUNTRY ADOPTION**

#### **Article 14**

Persons habitually resident in a Contracting State, who wish to adopt a child habitually resident in another Contracting State, shall apply to the Central Authority in the State of their habitual residence.

#### **Article 15**

(1) If the Central Authority of the receiving State is satisfied that the applicants are eligible and suited to adopt, it shall prepare a report including

information about their identity, eligibility and suitability to adopt, background, family and medical history, social environment, reasons for adoption, ability to undertake an intercountry adoption, as well as the characteristics of the children for whom they would be qualified to care.

(2) It shall transmit the report to the Central Authority of the State of origin.

#### **Article 16**

(1) If the Central Authority of the State of origin is satisfied that the child is adoptable, it shall:

a) prepare a report including information about his or her identity, adoptability, background, social environment, family history, medical history including that of the child's family, and any special needs of the child;

b) give due consideration to the child's upbringing and to his or her ethnic, religious and cultural background;

c) ensure that consents have been obtained in accordance with Article 4; and

d) determine, on the basis in particular of the reports relating to the child and the prospective adoptive parents, whether the envisaged placement is in the best interests of the child.

(2) It shall transmit to the Central Authority of the receiving State its report on the child, proof that the necessary consents have been obtained and the reasons for its determination on the placement, taking care not to reveal the identity of the mother and the father if, in the State of origin, these identities may not be disclosed.

#### **Article 17**

Any decision in the State of origin that a child should be entrusted to prospective adoptive parents may only be made if:

a) the Central Authority of that State has ensured that the prospective adoptive parents agree;

b) the Central Authority of the receiving State has approved such decision, where such approval is required by the law of that State or by the Central Authority of the State of origin;

c) the Central Authorities of both States have agreed that the adoption may proceed; and

d) it has been determined, in accordance with Article 5, that the prospective adoptive parents are eligible and suited to adopt and that the child is or will be authorized to enter and reside permanently in the receiving State.

#### **Article 18**

The Central Authorities of both States shall take all necessary steps to obtain permission for the child to leave the State of origin and to enter and reside permanently in the receiving State.

#### **Article 19**

(1) The transfer of the child to the receiving State may only be carried out if the requirements of Article 17 have been satisfied.

(2) The Central Authorities of both States shall ensure that this transfer takes place in secure and appropriate circumstances and, if possible, in the company of the adoptive or prospective adoptive parents.

(3) If the transfer of the child does not take place, the reports referred to in Articles 15 and 16 are to be sent back to the authorities who forwarded them.

#### **Article 20**

The Central Authorities shall keep each other informed about the adoption process and the measures taken to complete it, as well as about the progress of the placement if a probationary period is required.

#### **Article 21**

(1) Where the adoption is to take place after the transfer of the child to the receiving State and it appears to the Central Authority of that State that the continued placement of the child with the prospective adoptive parents is not in the child's best interests, such Central Authority shall take the measures necessary to protect the child, in particular:

a) to cause the child to be withdrawn from the prospective adoptive parents and to arrange temporary care;

b) in consultation with the Central Authority of the State of origin, to arrange without delay a new placement of the child with a view to adoption or, if this is not appropriate, to arrange alternative long-term care; an adoption shall not take place until the Central Authority of the State of origin has been duly informed concerning the new prospective adoptive parents;

c) as a last resort, to arrange the return of the child, if his or her interests so require.

(2) Having regard in particular to the age and degree of maturity of the child, he or she shall be consulted and, where appropriate, his or her consent obtained in relation to measures to be taken under this Article.

#### **Article 22**

(1) The functions of a Central Authority under this Chapter may be performed by public authorities or by bodies accredited under Chapter III, to the extent permitted by the law of its State.

(2) Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that the functions of the Central Authority under Articles 15 to 21 may be performed in that State, to the extent permitted by the law and subject to the supervision of the competent authorities of that State, also by bodies or persons who:

a) meet the requirements of integrity, professional competence, experience and accountability of that State; and

b) are qualified by their ethical standards and by training or experience to work in the field of intercountry adoption.

(3) A Contracting State which makes the declaration provided for in paragraph 2 shall keep the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law informed of the names and addresses of these bodies and persons.

(4) Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that adoptions of children habitually resident in its territory may only take place if the functions of the Central Authorities are performed in accordance with paragraph 1.

(5) Notwithstanding any declaration made under paragraph 2, the reports provided for in Articles 15 and 16 shall, in every case, be prepared under the responsibility of the Central Authority or other authorities or bodies in accordance with paragraph 1.

## **CHAPTER V – RECOGNITION AND EFFECTS OF THE ADOPTION**

### **Article 23**

(1) An adoption certified by the competent authority of the State of the adoption as having been made in accordance with the Convention shall be recognized by operation of law in the other Contracting States. The certificate shall specify when and by whom the agreements under Article 17, sub-paragraph c), were given.

(2) Each Contracting State shall, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, notify the depositary of the Convention of the identity and the functions of the authority or the authorities which, in that State, are competent to make the certification. It shall also notify the depositary of any modification in the designation of these authorities.

### **Article 24**

The recognition of an adoption may be refused in a Contracting State only if the adoption is manifestly contrary to its public policy, taking into account the best interests of the child.

### **Article 25**

Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that it will not be bound under this Convention to recognize adoptions made in accordance with an agreement concluded by application of Article 39, paragraph 2.

### **Article 26**

(1) The recognition of an adoption includes recognition of:

- a) the legal parent-child relationship between the child and his or her adoptive parents;
- b) parental responsibility of the adoptive parents for the child;
- c) the termination of a pre-existing legal relationship between the child and his or her mother and father, if the adoption has this effect in the Contracting State where it was made.

(2) In the case of an adoption having the effect of terminating a pre-existing legal parent-child relationship, the child shall enjoy in the receiving State, and in any other Contracting State where the adoption is recognized, rights equivalent to those resulting from adoptions having this effect in each such State.

(3) The preceding paragraphs shall not prejudice the application of any provision more favourable for the child, in force in the Contracting State which recognizes the adoption.

### **Article 27**

(1) Where an adoption granted in the State of origin does not have the effect of terminating a pre-existing legal parent-child relationship, it may, in the receiving State which recognizes the adoption under the Convention, be converted into an adoption having such an effect:

- a) if the law of the receiving State so permits; and
- b) if the consents referred to in Article 4, sub-paragraphs c and d, have been or are given for the purpose of such an adoption.

(2) Article 23 applies to the decision converting the adoption.

## **CHAPTER VI – GENERAL PROVISIONS**

### **Article 28**

The Convention does not affect any law of a State of origin which requires that the adoption of a child habitually resident within that State take place in that State or which prohibits the child's placement in, or transfer to, the receiving State prior to adoption.

### **Article 29**

There shall be no contact between the prospective adoptive parents and the child's parents or any other person who has care of the child until the requirements of Article 4, sub-paragraphs a) to c), and Article 5, sub-paragraph a), have been met, unless the adoption takes place within a family or unless the contact is in compliance with the conditions established by the competent authority of the State of origin.

### **Article 30**

(1) The competent authorities of a Contracting State shall ensure that information held by them concerning the child's origin, in particular information concerning the identity of his or her parents, as well as the medical history, is preserved.

(2) They shall ensure that the child or his or her representative has access to such information, under appropriate guidance, in so far as is permitted by the law of that State.

### **Article 31**

Without prejudice to Article 30, personal data gathered or transmitted under the Convention, especially data referred to in Articles 15 and 16, shall be used only for the purposes for which they were gathered or transmitted.

### **Article 32**

(1) No one shall derive improper financial or other gain from an activity related to an intercountry adoption.

(2) Only costs and expenses, including reasonable professional fees of persons involved in the adoption, may be charged or paid.

(3) The directors, administrators and employees of bodies involved in an adoption shall not receive remuneration which is unreasonably high in relation to services rendered.

### **Article 33**

A competent authority which finds that any provision of the Convention has not been respected or that there is a serious risk that it may not be respected, shall immediately inform the Central Authority of its State. This Central Authority shall be responsible for ensuring that appropriate measures are taken.



#### **Article 34**

If the competent authority of the State of destination of a document so requests, a translation certified as being in conformity with the original must be furnished. Unless otherwise provided, the costs of such translation are to be borne by the prospective adoptive parents.

#### **Article 35**

The competent authorities of the Contracting States shall act expeditiously in the process of adoption.

#### **Article 36**

In relation to a State which has two or more systems of law with regard to adoption applicable in different territorial units:

- a) any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit of that State;
- b) any reference to the law of that State shall be construed as referring to the law in force in the relevant territorial unit;
- c) any reference to the competent authorities or to the public authorities of that State shall be construed as referring to those authorized to act in the relevant territorial unit;
- d) any reference to the accredited bodies of that State shall be construed as referring to bodies accredited in the relevant territorial unit.

#### **Article 37**

In relation to a State which with regard to adoption has two or more systems of law applicable to different categories of persons, any reference to the law of that State shall be construed as referring to the legal system specified by the law of that State.

#### **Article 38**

A State within which different territorial units have their own rules of law in respect of adoption shall not be bound to apply the Convention where a State with a unified system of law would not be bound to do so.

#### **Article 39**

(1) The Convention does not affect any international instrument to which Contracting States are Parties and which contains provisions on matters governed by the Convention, unless a contrary declaration is made by the States Parties to such instrument.

(2) Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States, with a view to improving the application of the Convention in their mutual relations. These agreements may derogate only from the provisions of Articles 14 to 16 and 18 to 21. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary of the Convention.

#### **Article 40**

No reservation to the Convention shall be permitted.

#### **Article 41**

The Convention shall apply in every case where an application pursuant to Article 14 has been received after the Convention has entered into force in the receiving State and the State of origin.

#### **Article 42**

The Secretary General of the Hague Conference on Private International Law shall at regular intervals convene a Special Commission in order to review the practical operation of the Convention.

### **CHAPTER VII – FINAL CLAUSES**

#### **Article 43**

(1) The Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Seventeenth Session and by the other States which participated in that Session.

(2) It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, depositary of the Convention.

#### **Article 44**

(1) Any other State may accede to the Convention after it has entered into force in accordance with Article 46, paragraph 1.

(2) The instrument of accession shall be deposited with the depositary.

(3) Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the six months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph *b*) of Article 48. Such an objection may also be raised by States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the depositary.

#### **Article 45**

(1) If a State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in the Convention, it may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession declare that this Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.

(2) Any such declaration shall be notified to the depositary and shall state expressly the territorial units to which the Convention applies.

(3) If a State makes no declaration under this Article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

#### **Article 46**

(1) The Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 43.

(2) Thereafter the Convention shall enter into force:

a) for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, or acceding to it, on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

b) for a territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 45, on the first day of the month following the expiration of three months after the notification referred to in that Article.

#### **Article 47**

(1) A State Party to the Convention may denounce it by a notification in writing addressed to the depositary.

(2) The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period after the notification is received by the depositary.

#### **Article 48**

The depositary shall notify the States Members of the Hague Conference on Private International Law, the other States which participated in the Seventeenth Session and the States which have acceded in accordance with Article 44, of the following:

a) the signatures, ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 43;

b) the accessions and objections raised to accessions referred to in Article 44;

c) the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 46;

d) the declarations and designations referred to in Articles 22, 23, 25 and 45;

e) the agreements referred to in Article 39;

f) the denunciations referred to in Article 47.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

Done at The Hague, on the 29th day of May 1993, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Seventeenth Session and to each of the other States which participated in that Session.

## **КОНВЕНЦИЈА О ЗАШТИТИ ДЕЦЕ И САРАДЊИ У ОБЛАСТИ МЕЂУНАРОДНОГ УСВОЈЕЊА**

Закључена 29. маја 1993. године.  
Ступила на снагу 1. маја 1995. године.

Државе потписнице ове конвенције,

Прихватајући да је за потпун и хармоничан развој личности детета неопходно да оно одраста у породичној средини, у атмосфери среће, љубави и разумевања,

Подсећајући да свака држава мора на првом месту да предузме одговарајуће мере како би омогућила да дете остане збринато у својој породици порекла,

Прихватајући да међународно усвојење може пружити предности сталног дома детету за које се не може пронаћи одговарајућа породица у држави његовог порекла,

Уверене у неопходност предузимања мера којима се гарантује да ће међународна усвојења бити заснивана у складу с најбољим интересом детета и уз поштовање његових основних права, као и ради спречавања отмице, продаје или трговине децом,

У жељи да с тим циљем успоставе заједничке одредбе које воде рачуна о принципима признатим међународним уговорима, посебно Конвенцијом Уједињених нација о правима детета од 20. новембра 1989. године и Декларацијом Уједињених нација о социјалним и правним начелима заштите и добробити деце, с посебним освртом на смештај у хранитељске породице и усвојење на унутрашњем и међународном плану (Резолуција Генералне скупштине 41/85 од 3. децембра 1986. године),

Сагласиле су се о следећим одредбама:

### **ПОГЛАВЉЕ I – ПОЉЕ ПРИМЕНЕ КОНВЕНЦИЈЕ**

#### **Члан 1.**

Ова конвенција има за циљ:

а) успостављање гаранција ради заснивања међународних усвојења у најбољем интересу детета и поштовања основних права која су му призната међународним правом;

б) установљавање система сарадње између држава уговорница ради обезбеђења поштовања тих гаранција и спречавања отмице, продаје или трговине децом;

в) обезбеђење признања усвојења заснованих у државама уговорницама, у складу са Конвенцијом.

#### **Члан 2.**

(1) Конвенција се примењује ако се дете са уобичајеним боравиштем у једној држави уговорници (држави порекла) пресељава или треба да буде пресељено или је било пресељено у другу државу уговорницу (државу пријема) било после његовог усвојења у држави порекла од стране супружника или лица

са уобичајеним боравиштем у држави пријема, било с циљем заснивања таквог усвојења у држави пријема или у држави порекла.

(2) Конвенција се односи само на усвојења којима се заснива трајан однос родитеља и детета.

### **Члан 3.**

Конвенција престаје да се примењује ако сагласности из члана 17. тачка в) нису дате пре него што је дете напунило осамнаест година.

## **ПОГЛАВЉЕ II – УСЛОВИ ЗА ЗАСНИВАЊЕ МЕЂУНАРОДНОГ УСВОЈЕЊА**

### **Члан 4.**

Усвојења на које се односи ова конвенција могу се засновати само ако су надлежни органи државе порекла:

а) утврдили да је дете подобно за усвојење;

б) утврдили да је међународно усвојење у најбољем интересу детета, након ваљаног испитивања могућности за збрињавање детета у држави његовог порекла;

в) обезбедили:

(1) да су лицима, институцијама и органима чија је сагласност потребна за усвојење, већ дати неопходни савети и да су ваљано обавештени о последицама њихове сагласности, посебно у погледу тога да ли усвојењем престају права и дужности између детета и породице порекла,

(2) да су та лица, институције и органи дали своју сагласност слободно, у законом предвиђеној форми и да је она дата или забележена у писаној форми,

(3) да сагласности нису биле добијене плаћањем или надокнадом било које врсте и да нису повучене,

(4) да је сагласност мајке, уколико је потребна, дата тек након рођења детета;

д) да су се, након што су у обзир узели узраст и степен зрелости детета, уверили:

(1) да је дете саветовано и да је ваљано обавештено о последицама усвојења и његове сагласности за усвојење, уколико је потребна,

(2) да су жеље и мишљења детета узети у обзир,

(3) да је сагласност детета за усвојење, уколико је потребна, дата слободно, у законом предвиђеној форми и да је његова сагласност дата или забележена у писаној форми,

(4) да та сагласност није била добијена плаћањем или накнадом било које врсте.

### **Члан 5.**

Усвојење на које се односи ова конвенција може се засновати само ако су надлежни органи државе пријема:

а) утврдили да су потенцијални усвојитељи подобни да усвоје;

б) установили да су потенцијални усвојитељи добили неопходне савете;

в) утврдили да је детету одобрен или да ће му бити одобрен улазак и станан боравак у тој држави.

### **ПОГЛАВЉЕ III – ЦЕНТРАЛНИ ОРГАНИ И АКРЕДИТОВАНА ТЕЛА**

#### **Члан 6.**

(1) Свака држава уговорница одређује централни орган за извршавање обавеза које су предвиђене овом конвенцијом.

(2) Савезна држава, држава у којој важи више правних система или држава која се састоји из аутономних територијалних јединица може одредити више од једног централног органа и прецизирати територијални или персонални обим њихових овлашћења. Држава која је искористила ову могућност, одређује централни орган коме се упућују сви поднесци с циљем њиховог достављања одговарајућем централном органу у држави.

#### **Члан 7.**

(1) С циљем заштите деце и постизања других циљева ове конвенције, централни органи треба међусобно да сарађују и унапређују сарадњу надлежних органа својих држава.

(2) Они непосредно предузимају све одговарајуће мере за:

а) давање обавештења о законодавству својих држава у материји усвојења и другим општим информацијама, као што су статистички подаци и стандардизовани обрасци;

б) међусобно обавештавање о примени Конвенције и отклањање препрека за њену примену, у мери у којој је то могуће.

#### **Члан 8.**

Централни органи предузимају, било непосредно било уз помоћ јавних органа, све одговарајуће мере за спречавање стицања недозвољне материјалне користи у вези са усвојењем и сваке праксе супротне циљевима Конвенције.

#### **Члан 9.**

Централни органи предузимају, било непосредно било уз помоћ јавних органа или тела ваљано акредитованих у својој држави, све одговарајуће мере, посебно ради:

а) прикупљања, чувања и размењивања информација о ситуацији у којој се налазе дете и потенцијални усвојитељи, у мери у којој је то неопходно за заснивање усвојења;

б) олакшавања, праћења и покретања поступка за заснивање усвојења;

в) унапређења развоја саветовалишта и постадоптивних служби у својим државама;

г) размењивања општих извештаја о оцени искустава у погледу међународног усвојења;

д) одговарања на образложене захтеве других централних органа или јавних органа за достављање информација о конкретној ситуацији у погледу усвојења, у мери у којој то дозвољавају закони њихове државе.

#### **Члан 10.**

Акредитацију могу да добију и задрже само тела која се покажу способним да ваљано извршавају задатке који би им могли бити поверени.

#### **Члан 11.**

Акредитовано тело треба да:

а) остварује само непрофитне циљеве под условима и у границама које су утврдили надлежни органи државе акредитације;

б) буде руковођено од стране лица која за то квалификује њихов морални интегритет и њихова стручна оспособљеност или искуство за рад у материји међународног усвојења, као и да запошљава таква лица;

в) буде надзирано од стране надлежних органа те државе у погледу свог састава, рада и финансијске ситуације.

#### **Члан 12.**

Тело акредитовано у једној држави уговорници може да поступа у другој држави уговорници само ако су га за то овластили надлежни органи обе државе.

#### **Члан 13.**

Свака држава уговорница обавештава Стални биро Хашке конференције за међународно приватно право о одређивању централних органа и, ако је то потребно, о обиму њихових функција, као и о називу и адреси акредитованих тела.

### **ПОГЛАВЉЕ IV – ПРОЦЕДУРАЛНИ ЗАХТЕВИ МЕЂУНАРОДНОГ УСВОЈЕЊА**

#### **Члан 14.**

Лица са уобичајеним боравиштем у једној држави уговорници, која желе да усвоје дете са уобичајеним боравиштем у другој држави уговорници треба да се обрате централном органу државе свог уобичајеног боравишта.

#### **Члан 15.**

(1) Ако централни орган државе пријема сматра да су подносиоци захтева подобни да усвоје, саставља извештај који садржи податке о њиховом идентитету, њиховој подобности, личном, породичном и здравственом стању, друштвеној средини, мотивима којима су се руководили, способности да заснују међународно усвојење, као и о особинама деце о којој би они били подобни да се старају.

(2) Тај орган доставља извештај централном органу државе порекла.

#### **Члан 16.**

(1) Ако сматра да је дете подобно за усвојење, централни орган државе порекла:

а) саставља извештај који садржи податке о његовом идентитету, његовој подобности за усвојење, друштвеној средини, личним и породичним приликама, здравственом стању детета и његове породице, као и о његовим посебним потребама;

б) са дужном пажњом води рачуна о условима образовања детета, као и о његовом етничком, верском и културолошком пореклу;

в) утврђује да су добијене сагласности предвиђене чланом 4;

г) оцењује, посебно на основу извештаја о детету и потенцијалним усвојитељима, да ли је планирани смештај у најбољем интересу детета.

(2) Централни орган државе порекла доставља централном органу државе пријема свој извештај о детету, доказ о потребним сагласностима и разлозима одређивања смештаја, водећи рачуна да не открије идентитет мајке и оца, уколико у држави порекла њихови идентитети не смеју бити откривени.

#### **Члан 17.**

У држави порекла, свака одлука да се дете повери потенцијалним усвојитељима може бити донета само:

а) ако је централни орган те државе уверен да постоји споразум будућих усвојитеља;

б) ако је централни орган државе пријема одобрио такву одлуку, а то одобрење је потребно према праву те државе или га захтева централни орган државе порекла;

в) ако су централни органи обе државе сагласни да се може покренути поступак заснивања усвојења;

г) ако је у складу са чланом 5. утврђено да су потенцијални усвојитељи подобни да усвоје и да је дете добило или ће добити дозволу за улазак и стални боравак у држави пријема.

#### **Члан 18.**

Централни органи обеју држава предузимају све потребне мере да би дете добило дозволу напуштања државе порекла, као и уласка и сталног боравака у држави пријема.

#### **Члан 19.**

(1) Пресељење детета у државу пријема могуће је извршити само ако су испуњени услови предвиђени чланом 17.

(2) Централни органи обеју држава обезбеђују да се то пресељење изврши потпуно безбедно и под одговарајућим условима и, ако је могуће, у пратњи усвојитеља или потенцијалних усвојитеља.

(3) Ако не дође до пресељења детета, извештаји предвиђени чл. 15. и 16. враћају се органима који су их доставили.

#### **Члан 20.**

Централни органи се међусобно обавештавају о поступку усвојења и мерама предузетим за његово окончање, као и о одвијању поступка узајамног прилагођавања уколико је он био потребан.



### **Члан 21.**

(1) Уколико усвојење треба да се заснује након пресељења детета у државу пријема и ако централни орган те државе сматра да останак детета код потенцијалних усвојитеља није више у његовом најбољем интересу, тај орган предузима неопходне мере за заштиту детета, а посебно:

а) одузимање детета од потенцијалних усвојитеља и организовање привременог старања о њему;

б) хитно организовање новог смештаја детета с циљем његовог усвојења у договору са централним органом државе порекла, или, ако то није могуће, организовање дугорочног алтернативног смештаја; усвојење може бити засновано само ако је централни орган државе порекла прописно обавештен о новим потенцијалним усвојитељима;

в) организовање повратка детета, као последње мере, ако је то у његовом интересу.

(2) Имајући у виду нарочито узраст и степен зрелости детета оно ће бити консултовано, а уколико је потребно, биће прибављена његова сагласност о мерама које треба предузети у складу са овим чланом.

### **Члан 22.**

(1) Функције поверене централном органу овим поглављем могу обављати јавни органи или тела акредитована у складу са трећим поглављем у обиму предвиђеном правом њихове државе.

(2) Држава уговорница може дати изјаву депозитару Конвенције да у њој функције поверене централном органу чл. 15 – 21. могу обављати, у обиму који предвиђа право те државе и под контролом њених надлежних органа, такође и тела или лица која:

а) испуњавају услове предвиђене правом те државе у погледу моралног интегритета, стручности, искуства и одговорности;

б) су према својим моралним квалитетима, образовањем или искуством квалификована за рад у материји међународног усвојења.

(3) Држава уговорница која даје изјаву предвиђену ставом 2. овог члана редовно обавештава Стални биро Хашке конференције за међународно приватно право о називима, односно именима и адресама тих тела и лица.

(4) Држава уговорница може дати изјаву депозитару Конвенције да усвојења деце која имају уобичајено боравиште на њеној територији могу бити заснована само ако су функције поверене централним органима вршене у складу са ставом 1.

(5) У сваком случају, за састављање извештаја предвиђених чл. 15. и 16. одговорни су централни орган, други органи или тела у складу са ставом 1. овог члана, без обзира на било коју изјаву дату у складу са ставом 2. овог члана.

## **ПОГЛАВЉЕ V – ПРИЗНАЊЕ И ДЕЈСТВА УСВОЈЕЊА**

### **Члан 23.**

(1) Усвојење потврђено у складу са Конвенцијом од стране надлежних органа државе уговорнице у којој је засновано, признаје се непосредно на основу закона у другим државама уговорницама. У потврди се наводе датум и лица од којих су прибављене сагласности предвиђене чланом 17. тачка в).

(2) Приликом потписивања, ратификације, прихватања, одобрења или приступања свака држава уговорница обавештава депозитара Конвенције о називу и функцијама органа, једног или више њих, који су у тој држави надлежни за издавање потврде. Такође, она га обавештава и о свакој промени у погледу одређивања тих органа.

#### **Члан 24.**

Признање усвојења у другој држави уговорници може се одбити само ако је усвојење очигледно супротно њеном јавном поретку, узимајући у обзир најбољи интерес детета.

#### **Члан 25.**

Свака држава уговорница може дати изјаву депозитару да је Конвенција неће обавезивати у погледу признања усвојења заснованих на основу споразума закључених применом члана 39. става 2.

#### **Члан 26.**

(1) Признање усвојења обухвата и признање:

- а) родитељског односа између детета и његових усвојитеља;
- б) родитељског права усвојитеља према детету;
- в) престанка претходних права и дужности заснованих на родитељском односу између детета и његове мајке и оца, уколико усвојење производи такво дејство у држави уговорници у којој је засновано.

(2) У случају да усвојење има за дејство престанак претходног родитељског односа, дете ужива у држави пријема и у свакој држави уговорници у којој је усвојење признато, права једнака онима која произлазе из усвојења која имају исто дејство у свакој од тих држава.

(3) Претходни ставови не утичу на примену било које одредбе повољније за дете на снази у држави уговорници која признаје усвојење.

#### **Члан 27.**

(1) Уколико усвојење засновано у држави порекла нема за дејство прекид претходног родитељског односа, оно може бити у држави пријема која признаје усвојење у складу са Конвенцијом, претворено у усвојење са таквим дејством:

- а) ако право државе пријема то дозвољава;
- б) ако су сагласности предвиђени чланом 4. став 1. тач. в) и г) дате или се дају с циљем таквог усвојења;

(2) Члан 23. се примењује на одлуку о конверзији усвојења.

### **ПОГЛАВЉЕ VI – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**

#### **Члан 28.**

Конвенција не утиче на прописе државе порекла према којима усвојење детета са уобичајеним боравиштем у тој држави мора бити засновано у њој или на прописе који не дозвољавају смештај или пресељење детета у државу пријема пре његовог усвојења.

#### **Члан 29.**

Никакав контакт између потенцијалних усвојитеља и родитеља детета или било ког другог лица које има право старања над дететом не сме се остварити све док не буду испуњени услови из члана 4. тач. а) – в) и члана 5. тачка а), осим уколико се усвојење заснива између чланова исте породице или уколико су испуњени услови које је одредио надлежни орган државе порекла.

#### **Члан 30.**

(1) Надлежни органи државе уговорнице чувају прибављене податке о пореклу детета, посебно оне о идентитету његових родитеља, као и о здравственом стању.

(2) Они омогућавају приступ тим подацима детету или његовом заступнику и дају одговарајуће савете, у мери у којој је то допуштено правом њихове државе.

#### **Члан 31.**

Без утицаја на члан 30. лични подаци прибављени или достављени у складу са Конвенцијом, посебно они предвиђени чл. 15. и 16. могу се користити само из разлога због којих су прикупљени или достављени.

#### **Члан 32.**

(1) Нико не може стицати неодговарајућу материјалну или другу корист од активности предузетих с тим циљем заснивања међународног усвојења.

(2) Могу се захтевати и исплаћивати само трошкови, укључујући и разумне накнаде лицима укљученим у усвојење.

(3) Директори, администратори или запослени у телима који су учествовали у усвојењу не смеју примити накнаду која није сразмерна пруженим услугама.

#### **Члан 33.**

Сваки надлежни орган који установи да нека од одредаба Конвенције није била примењена или да постоји озбиљан ризик да неће бити примењена, хитно обавештава о томе централни орган своје државе. Тај централни орган одговоран је за предузимање свих одговарајућих мера.

#### **Члан 34.**

Ако надлежни орган државе пријема документа то захтева, мора се доставити оверен превод. Осим ако није другачије предвиђено, трошкови превода падају на терет потенцијалних усвојитеља.

#### **Члан 35.**

У поступцима усвојења, надлежни органи држава уговорница поступају хитно.

#### **Члан 36.**

У погледу државе која у материји усвојења има два или више правних система који важе у различитим територијалним јединицама:

а) свако упућивање на уобичајено боравиште у тој држави указује на уобичајено боравиште у територијалној јединици те државе;

б) свако упућивање на право те државе указује на право које је на снази у одређеној територијалној јединици;

в) свако упућивање на надлежне органе или јавне органе те државе указује на органе овлашћене да поступају у одређеној територијалној јединици;

г) свако упућивање на акредитована тела те државе указује на тела која су акредитована у одређеној територијалној јединици.

#### **Члан 37.**

У погледу државе која у материји усвојења примењује два или више правних система на различите категорије лица, свако упућивање на право те државе указује на на правни систем одређен правом те државе.

#### **Члан 38.**

Држава у којој различите територијалне јединице имају сопствене прописе у погледу усвојења није обавезна да примењују Конвенцију уколико ни држава са јединственим правним системом не би била обавезна да је примењује.

#### **Члан 39.**

(1) Конвенција не утиче на примену међународних уговора чије су чланице државе уговорнице и који садрже одредбе о материји регулисаној овом конвенцијом, осим ако државе везане таквим уговорима дају супротну изјаву.

(2) Свака држава уговорница може закључити споразум са једном или више других држава уговорница с циљем унапређења примене Конвенције у својим међусобним односима. Ти споразуми могу искључити примену само одредаба чл. 14 – 16. и чл. 18 – 21. Државе који су закључили такав споразум, достављају копију депозитару Конвенције.

#### **Члан 40.**

Није допуштена ниједна резерва на ову конвенцију.

#### **Члан 41.**

Конвенција се примењује увек када је захтев предвиђен чланом 14. примљен након ступања на снагу Конвенције у држави пријема и држави порекла.

#### **Члан 42.**

Генерални секретар Хашке конференције за међународно приватно право повремено сазива Специјалну комисију ради испитивања практичне примене Конвенције.

### **ПОГЛАВЉЕ VII – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

#### **Члан 43.**

(1) Конвенција је отворена за потписивање државама које су биле чланице Хашке конференције за међународно приватно право у време седамнаестог заседања и другим државама које су учествовале на том заседању.

(2) Она се ратификује, прихвата или одобрава и инструменти о ратификацији, прихватању или одобравању депонују се у Министарству спољних послова Краљевине Холандије, депозитару Конвенције.

#### **Члан 44.**

(1) Свака друга држава може приступити Конвенцији након њеног ступања на снагу, у складу са чланом 46. став 1.

(2) Инструмент о приступању депонује се код депозитара.

(3) Приступање има дејство само у односима између државе која приступа и држава уговорница које нису истакле приговор у погледу њеног приступања у року од шест месеци након пријема обавештења предвиђеног чланом 48. тачка б). Такав приговор може истаћи и свака држава у тренутку ратификације, прихватања или одобравања Конвенције након приступања. Ти приговори достављају се депозитару.

#### **Члан 45.**

(1) Држава састављена од две или више територијалних јединица у којима се примењују различити правни системи у материји регулисаној овом конвенцијом може, у тренутку потписивања, ратификације, прихватања, одобрења или приступања, изјавити да се ова конвенција примењује на све територијалне јединице или само на једну или више њих и може да измени ту изјаву подношењем друге изјаве у било ком тренутку.

(2) Те изјаве се достављају депозитару и у њима се изричито наводе територијалне јединице на које се Конвенција примењује.

(3) Ако држава не дâ изјаву предвиђену овим чланом, Конвенција се примењује на целокупну територију те државе.

#### **Члан 46.**

(1) Конвенција ступа на снагу првог дана месеца који следи након истека периода од три месеца после депоновања трећег инструмента о ратификацији, прихватању или одобрењу, предвиђених чланом 43.

(2) Након тога, Конвенција ступа на снагу:

а) за сваку државу која је ратификује, прихвати, накнадно одобри, или јој приступи, првог дана месеца који следи након истека периода од три месеца после депоновања њеног инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању;

б) за територијалне јединице на које је, у складу са чланом 45. проширена примена Конвенције, првог дана месеца који следи након истека периода од три месеца после обавештења предвиђеног овим чланом.

#### **Члан 47.**

(1) Свака држава уговорница може отказати Конвенцију писменим саопштењем депозитару.

(2) Отказивање производи дејство првог дана месеца након истека дванаест месеци од дана пријема саопштења од стране депозитара. Када је у саопштењу прецизиран дужи период, отказивање ће произвести дејство по истеку тог дужег периода, рачунајући од дана када је депозитар примио обавештење.

#### **Члан 48.**

Депозитар обавештава државе чланице Хашке конференције за међународно приватно право, друге државе које су учествовале на седамнаестом заседању и државе које су приступиле у складу са одредбама члана 44. о:

- а) потписивању, ратификацији, прихватању и одобрењу предвиђеним чланом 43;
- б) приступањима и приговорима против приступања предвиђеним чланом 44;
- ц) датуму ступања на снагу Конвенције у складу са чланом 46;
- д) изјавама и одређивањима наведеним у чл. 22, 23, 25. и 45;
- е) споразумима наведеним у члану 39;
- ф) отказивањима предвиђеним чланом 47.

Као потврду, доле наведени, као прописно овлашћени, потписали су ову конвенцију.

Сачињено на француском и енглеском језику, при чему су оба текста подједнако веродостојна, у Хагу, 29. маја 1993, у једном примерку који ће бити депонован у архивама Владе Краљевине Холандије и чија ће оверена копија бити достављена дипломатским путем свакој држави која је била чланица Хашке конференције за међународно приватно право у време одржавања њеног седамнаестог заседања, као и свакој другој држави која је учествовала на овом заседању.

#### **Члан 3.**

Приликом депоновања ратификационог инструмента, у складу са чланом 23. став 2. Конвенције, Република Србија ће депозитара Министарство спољних послова Краљевине Холандије, обавестити да је за издавање потврда о усклађености међународних усвојења заснованих у Републици Србији са Конвенцијом надлежно министарство надлежно за породичну заштиту.

#### **Члан 4.**

О извршавању одредаба овог закона стара се министарство надлежно за породичну заштиту.

#### **Члан 5.**

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.

## О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

### I. Уставни основ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана 99. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06), према којој Народна скупштина Републике Србије потврђује међународне уговоре када је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања.

### II. Разлози за потврђивање Конвенције

Међународно усвојење је релативно скорији феномен. Након Другог светског рата је почело да се развија као правна институција али је од седамдесетих година прошлог века број оваквих усвојења драматично порастао. Почетком осамдесетих, постало је очигледно да међународно усвојење прати низ сложених правних и људских проблема и да недостатак домаћих и међународних правних инструмената указује на потребу за мултилатералним приступом. Из тих разлога је 29. маја 1993. под окриљем Хашке конференције међународног приватног права усвојена Конвенција о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења (у даљем тексту: Конвенција).

Конвенција додаје посебан значај одредбама члана 21. Конвенције о правима детета из 1989. године, прецизирајући широку формулацију из Конвенције о правима детета у односу на мере заштите и правила поступка. Иако Конвенција успоставља минимум стандарда, њен циљ није да представља једино могуће право о усвојењу. Државе порекла и државе пријема, уз неприкосновену обавезу да поштују права детета уважавају принципе најбољих интереса детета, имају своје културне особености, што се испољава и у породичном животу и релевантном домаћем праву.

Конвенција препознаје и признаје превасходни значај одрастања детета у породичној средини као услов за његов срећан и здрав развој. Увођењем јасних процедура и забраном стицања финансијске добити, Конвенцијом се обезбеђује већа сигурност, предвидљивост и транспарентност за све учеснике у процесу усвојења, укључујући и потенцијалне усвојитеље. Такође, Конвенцијом се успоставља систем сарадње између органа у државама порекла и државе пријема, којим се обезбеђују услови за примену стандарда најбољих интереса детета и свођења на најмању могућу меру ризика од злоупотреба у процесу међународног усвојења.

#### *1) Усклађеност одредаба Конвенције са Уставом Републике Србије*

Устав Републике Србије гарантује деци „право на уживање људских права примерено свом узрасту и душевној зрелости”. Такође, Устав у члану 64. прописује да се права детета уређују законом и гарантује детету низ појединачних права као што су право на лично име, упис у матичну књигу рођених, право да сазна своје порекло, право да очува свој идентитет, заштиту од психичког, физичког, економског и сваког другог искоришћавања или злоупотребљавања, једнакост права детета рођеног у браку и ван брака. Чланом 64. став 5. Устава Републике Србије утврђено је да се права детета и њихова заштита уређују законом. Члан 65. Устава прописује и посебну заштиту породице, мајке, самохраног родитеља, и у том смислу гарантује се посебна заштита деце о којој се не старају родитељи и деце која су ометена у психичком и физичком развоју, као и заштита деце од дечјег рада, тј. забрана рада деци испод 15 година старости и забрана рада на пословима који су штетни за морал деце или њихово здравље, деци испод 18 година.

Конвенција о међународном усвојењу није у супротности са наведеним одредбама Устава Републике Србије. Напротив, гаранција посебне заштите деце без родитељског старања упућује на појачане правне и фактичке мере које омогућавају сарадњу са другим државама ради решавања овог проблема, које ће бити лакше формулисане и спровођене након ратификације Конвенције.

### *2) Ефикаснија заштита деце без родитељског старања*

Збрињавање деце без родитељског старања у Републици Србији се постиже смештајем у другу породицу – сродничку или хранитељску, усвојењем и смештајем у установу социјалне заштите. У Републици Србији је, према подацима министарства надлежног за породичну заштиту, у хранитељским породицама или институцијама смештено око 4.000 деце. Смештај детета у установу социјалне заштите је крајња мера збрињавања, али алтернативни видови збрињавања деце, који би одговорили на све њихове потребе, још увек нису довољно развијени у Републици Србији. Последњих година вођено је низ кампања за повећање броја хранитељских породица и за побољшање њихове структуре. Међутим, на основу најновијих података министарства надлежног за породичну заштиту, још увек нема довољно хранитељских породица, мотивисаних и спремних да одговоре на све потребе деце.

Република Србија је, још увек, земља из које се деца усвајају, а не земља чији држављани показују интересовање да усвоје децу из других држава. Међународно усвојење није често у Републици Србији. Према подацима министарства надлежног за породичну заштиту, садржаним у Јединственом личном регистру усвојења који води ово министарство, у 2006. години било је девет таквих усвојења, 2007. године 12, 2008. године 12, 2009. године 15, а 2010. године 11. Међутим, ова мера заштите деце без родитељског старања може бити искоришћена на ефикаснији начин. Наиме, према подацима министарства надлежног за породичну заштиту, будући усвојитељи, држављани Републике Србије, у већини, нису спремни да усвоје децу са озбиљнијим сметњама у развоју, хендикепом, „старију” децу и децу ромске националности. Међународно усвојење актуелно јесте и може бити мера заштите ове деце, поред хранитељства и домаћег усвојења. Ратификацијом Конвенције би се омогућило већем броју деце да кроз овај облик збрињавања остваре своје право на живот и развој у породичном окружењу.

### *3) Повећање сигурности у поступку међународног усвојења*

Према члану 103. Породичног закона („Службени гласник РС”, бр. 18/05 и 72/11) дозвољено је међународно усвојење али под посебним условима који су кумулативно постављени. Тако, страни држављанин може усвојити дете под условом да се не могу наћи усвојоци међу домаћим држављанима и да се министар надлежан за породичну заштиту сагласи с усвојењем (члан 103. став. 1). Иначе, сматраће се да се усвојитељи не могу наћи међу домаћим држављанима ако је прошло више од годину дана од дана уношења података о будућем усвојенику у Јединствени лични регистар усвојења (члан 103. став 2). Овим законом је, међутим, установљен и изузетак у односу на предвиђено правило, у смислу да министар надлежан за породичну заштиту, ако постоје нарочито оправдани разлози, и пре истека овог рока, може дозволити усвојење страном држављанину (члан 103. став 3). На овај начин је јасно наглашена изузетност примене међународног усвојења. У сваком случају међународног усвојења министарство надлежно за породичну заштиту врши контролу законитости и поштовања стандарда стручног рада, а министар надлежан за породичну заштиту даје коначну сагласност, односно дозволу за усвојење, што процедуру међународног усвојења чини безбедном са становишта усвајања ради трговине децом.



Ратификацијом Конвенције појачала би се сигурност у поступцима међународног усвојења, јер се њом успоставља систем сарадње између органа у државама порекла и државе пријема, обликован на начин којим се обезбеђују услови за примену стандарда најбољих интереса детета и свођења на најмању могућу меру ризика од злоупотреба у процесу међународног усвојења. У том смислу, државе потписнице Конвенције успостављају мере сигурности којима би се спречила отмица, продаја и трговина децом ради усвајања, и то: спречавањем економског искоришћавања и вршења притисака на биолошке породице; осигуравањем да само деца којој је стварно потребна породица могу бити усвојена; спречавањем финансијске добити и корупције; уређивањем пословања и акредитацијом агенција и појединаца који могу да посредују у усвојењу, а према правилима постављеним у Конвенцији.

#### *4) Обезбеђивање постадоптивне заштите усвојеног детета*

Конвенција обавезује државе уговорнице да предузимају све одговарајуће мере како би унапредиле постадоптивне услуге у њиховим државама. По заснованом усвојењу, односно преласку детета у земљу усвојитеља, а након процене централног органа државе примаоца да останак детета у породици усвојитеља није у његовом најбољем интересу, тај орган може предузети неопходне мере ради заштите детета. У том смислу, дете може бити одузето од усвојитеља и у договору са централним органом државе порекла привремено или дугорочно бити стављено под старатељство; може се организовати збрињавање детета с циљем његовог усвојења, које се не може остварити док централни орган државе порекла није ваљано обавештен о новим потенцијалним усвојитељима, може се организовати повратак детета у земљу порекла, ако примену такве мере захтева најбољи интерес детета.

#### *5) Број ратификација Конвенције*

Конвенција има велики број ратификација, што је свакако битан елемент одлуке да је ратификује и Република Србија. Посебно је значајно што је већина европских држава ратификовала овај међународни уговор, укључујући државе из непосредног окружења. Конвенцију је, према актуелним званичним подацима Хашке конференције за међународно приватно право, ратификовало 79 држава, међу којима је већина држава чланица Европске уније, затим Кина, Сједињене Америчке Државе и Руска Федерација. Ратификација овог међународног уговора је од великог значаја, јер би се Република Србија на тај начин укључила у породицу држава које тесно сарађују у области међународног усвојења, спречавајући злоупотребе и пропусте са лошим исходима по децу.

#### *6) Поштовање ратификованих међународних уговора*

Поред напред наведених разлога из којих би требало ратификовати Конвенцију, није занемарљива чињеница да се то очекује од Републике Србије у оквиру спровођења ратификованих међународних уговора. Наиме, у оквиру обавеза извештавања о спровођењу Конвенције о правима детета и Опционог протокола уз Конвенцију о правима детета о продаји деце, дечјој проституцији и дечјој порнографији, Република Србија је надзорном телу – Комитету за права детета, поднела извештаје и након поступка добила препоруку да „предузме хитне мере да ратификује Хашку конвенцију о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења из 1993. године.”

#### *7) Разлози за давање изјаве из члана 23. став 2. Конвенције*

##### *о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења*

У складу са чланом 23. става 2. Конвенције, Република Србија ће депозитара Министарство спољних послова Краљевине Холандије, обавестити

да је за издавање потврда о усклађености међународних усвојења заснованих у Републици Србији са Конвенцијом надлежно министарство за породичну заштиту.

Министарство надлежно за породичну заштиту (у даљем тексту: Министарство) *врши контролу законитости и поштовања стручних стандарда у поступцима утврђивања опште подобности за усвојење деце и будућих усвојитеља*, које спроводе органи старатељства у Републици Србији и уноси њихове податке у Јединствени лични регистар усвојења.

Министарство *прима документацију и захтеве за усвојење деце у Републици Србији, које подносе будући усвојитељи страни држављани*, непосредно или преко лиценцираних агенција. Након провере да будући усвојитељи-странци испуњавају услове опште подобности за усвојење и према Породичном закону, Министарство њихове податке уноси у Јединствени лични регистар усвојења.

Министарство *врши контролу испуњености услова за примену међудржавног усвојења из члана 103. Породичног закона*, односно испитује да ли је орган старатељства пре доношења закључка тима стручњака о примени међудржавног усвојења за конкретно дете, у року који је предвиђен тим законом, детету тражио домаћу усвојитељску породицу и који су разлози за одбијање контактираних домаћих будућих усвојитеља да усвоје дете.

За дете за које постоји закључак тима стручњака органа старатељства о примени међудржавног усвојења, Министарство *доставља податке о будућем усвојенику* потенцијалним усвојитељима страним држављанима чији се подаци налазе у Јединственом личном регистру усвојења или страним агенцијама за усвојење са којима ово министарство остварује сарадњу, с циљем избора стране усвојитељске породице за дете.

Министарство *доставља органу старатељства, надлежном за заштиту детета, списе предмета и податке о будућим усвојитељима страним држављанима*, који су показали почетно интересовање да усвоје дете за које је ово министарство доставило податке. На основу увида у списе, орган старатељства доноси закључак о избору породице за дете.

Министарство *врши контролну и координациону функцију у процесу усвојења, од остваривања првог контакта потенцијалних усвојитеља страних држављана и детета за усвојење у Дому или хранитељској породици у Републици Србији, до доношења решења о усвојењу од стране органа старатељства*. Тим стручњака овог министарства даје мишљење министру надлежном за породичну заштиту, који даје дозволу за усвојење детета од стране усвојитеља страних држављана.

Сходно наведеним функцијама Министарства у процесу међудржавног усвојења, које су засноване на закону и одговарајућим подзаконским актима, а које ни у чему нису у супротности са Конвенцијом, мишљења смо да је најцелисходније решење да ово министарство након заснивања усвојења детета домаћег држављанина од стране страних држављана *изда потврду да је усвојење засновано у складу са Конвенцијом*, у смислу члана 23. став 2. Конвенције. Овај орган је упознат и контролише процес заснивања усвојења детета од његовог почетка до окончања доношењем решења о усвојењу, а како се наведене функције Министарства у процесу заснивања усвојења неће променити ни након ратификације Конвенције, мишљења смо да је Министарства најкомпетентније за давање оцене поштовања Конвенције.

У потврди да је усвојење засновано у складу са Конвенцијом, Министарство би навело и да је за конкретно усвојење дао сагласност, односно дозволу, министар надлежан за породичну заштиту (члан 17. Конвенције).

### **III. Финансијска средства**

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.